

“Yazıçı arvadlarının oxuması məsləhət deyil...”

(Suzana...)

Əri haqqında müsahibə verəcəni biləndə boyun qaçırmaq istədi; - o ki, hələ sağdır, bunlar nəyə lazımdır? - dedi.

- Nə olsun, - dedim, məgər müsahibə götürdüklərimizin hamısı dünyasını dəyişənlərmi olur?! - Siz öz əriniz haqqında danışmağı beləmi çətin iş bilirsiniz?!

- Niyə ki, çətin deyil, amma siz jurnalistləri yaxşı tanıyıram, hər şey bir qulp qoymağı xoşlayırsınız. Gəlin, bu işdən vaz keçin, qoca vaxtımızda bizi bir-birimizdən küsdürməyin, deyə Suzana xanım gülməsədi.

- Xanım, xahiş edirəm, razılıq verin, inanın söhbətimiz səmimi alınacaqdır.

Qadın bir qədər fikirləşəndən sonra:

- Nə deyirəm, bir halda ki, israr edirsiniz, onda bir müsahibəyə görə sizi qırmağa dəyməz. Ancaq bir şərtim var, dediklərimi olduğu kimi yazacaqsınız, əllaməçilik etməyəcəksiniz, eləmi?!

Onu arxayın etdim ki, narahat olmasın, hər şey ürayınca olacaq.

nırdı?

Suzana xanım gülür:

- Yox... Mən ona könül verəndə hələ yazıçı deyildi, adicə, əyalet qəzetinin xırda bir əməkdaş idi. Bostandan, kələmdən yazdığı xırda məqalələrinə heç əhəmiyyət verən belə yox idi. Müəllifinin kim olduğuyla maraqlanmadan qəzeti büküb kənara tullayırdılar. Bircə, mən anlayırdım, duyurdum ki, o gələcəyin tanınmış yazıçısı olacaq. Çünki o, cansız bir çöpün də, dəyərsiz bir əşyanın da ürək döyüntülərini hiss edərək yazırdı. Onun güclü fantaziyası vardı.

Mən oxuyan məktəbə gəlmişdi, məktəbdən nə isə yazacaqdı. Onda mən onuncu sinifdə oxuyurdum. Dərhal onu tanıdım.

Növbəti həftə qəzətdə məktəbimizdən yazı dərc olunduğunu biləndə hamı onunla maraqlandı. Onunla ilk tanışlığımız belə oldu.

- Onu aradırmı?

- Eh.. Canıyanmış məktəb qızları imkan verdilərmə? Qəzətə məktublar göndərilirdilər, onlar doğru, mən yalan olmuşdum.

- Bəs siz nə etdiniz, siz də yazdınız mı?

- Heç nə etmədim. Öz-özümə küsdüm. Mənə acıq gəlirdi, axı. Dünənəcən məndən başqa heç kəsini

- Niyə belə az?

- O özü belə istədi. Həm də, axı Səid uşaq evində böyümüşdü, onun dostlardan başqa kimi vardı ki?

- Suzana xanım, birdən unudaram, yeri düşmüşkən soruşum, yazıçı arvadı olmaq doğrudanmı belə çətindir?

- Oyyy... gözəl qız... Cəhənnəm haqqında təsəvvürünüz varmı?

- Əlbəttə, cəhənnəm haqqında mistik təsəvvürə malikəm, qır qazanı, nə bilim zəqqum qidalara, qıl körpüsü...

- Ay sağ ol, bax, yazıçı arvadı olmaq o qır qazanında yanıb kül olmaq kimi bir şeydir.

- Niyə?!

- Nə bilim, bu, uzun söhbətdir.

- Neçə ildir onunla evlisiniz?

- Otuz ilimiz bu ilin aprel ayında tamam olacaq.

- Neçə övladınız var?

- Bir qızımız var, ailəsiylə xaricdə yaşayır. Onun da iki övladı var.

- Övladına münasibəti necədir?

- Olduqca normal. Qızından çox razılıq edir.

- Onun neçə kitabı çıxıb?

- Beş kitabı.

- Bütün əsərlərini oxumusunuz mu?!

- Əlbəttə, heç elə iş olar oxuma-

sına yazdığı sözlər məni kövrəltdi.

Ondan soruşdum ki, o məktubu uşaq yazıb, yoxsa sən?

Ayılan kimi oldu və maddim-maddim üzümə baxıb qımıışdı. Bax, belə hallar olub.

- Səid müəllimin iş rejimi necədir? Əsərləri üzərində çoxmu işləyir?

- O çox vaxt mətbəxtə yazmağı xoşlayır. Həm mənə əziyyət verməmək üçün, həm də ki, bir az qarınquludur. İpəkqurduna bənzeri var, işlədiyi vaxt ətrafında daşdan yumuşaq nə olsa, ötürəcək içəri. Elə vaxt olur ki, soyuducuda diş qurdalamağa bir şey qoymur. Günlərlə işləməyi xoşlayır. Bəzən olub ki, həftələrlə, qısa fasilələri çıxmaq şərtiylə bütün günləri işləyib. Sonra bir neçə gün daş kimi yatıb.

- Necə bilirsiniz, o qiymətini alıbmı?

- Məncə, onun haqqı həmişə tapdanıb. Özünə almır, amma hiss edirəm ki, yaman sarsıntı keçirir. Bəzən zarafata deyir ki, nə vaxt öləcəyəm e, heç olmasa dostlar bir az tərifləsin məni. Amma yalan deyir, hamı kimi sağlığında layiq olduğu qiyməti almaq istəyir.

- Dostları çoxdur mu?

- Lap çox... hamıyla ünsiyyət qurmağı bacarır. Dili şirindir. Amma tez küsəndir.

- Bilmirəm, bu sual nə qədər yerinə düşər, düşməz, amma soruşmalıyam, əriniz sizə xəyanət edibmi?

Suzana xanım dərinə köks ötürdü.

- Qızım, bayaq sual verdiniz e, yazıçı arvadı olmaq, doğrudanmı çətindir? Bax, sizin sualınızı indi cavablandıraram. Qadın üçün nə qədər ağır da olsa, deməliyəm ki, hə, olub, özü də bir neçə dəfə.

- Hətta bir neçə dəfə? - deyə jurnalist qız qaşlarını çəkdi.

- Bəli, olub.

Jurnalist qız:

- İnanmağım gəlmir ki, bunları bilə-bilə siz dözürsünüz?

- Bəs, mənim yerimdə olsaydın sən nə edərdin?! - deyə Suzana jurnalist qızdan soruşdu.

- Mən?.. Mən dözməzdim, davada salıb, qapını çırpıb biryolluq gedərdim.

- Hara?! - Yəqin ki, ata-ananın yanına. Sonra da, bir başqasını sevirərə gedərdin, eləmi?

- Hə də... Əlbəttə, yas saxlamayacağam ki... - deyə qız çiyinlərini çəkdi.

- Qadın paklıq, təmizlik rəmzidir.

- Ölüm haqdır, əriniz ölsə nə edərsiniz?

- Doğrusu, bu barədə fikirləşməmişəm. Onu bilirəm ki, mənim üçün çətin olar. Amma çox istədim ki, mən ondan bir qədər tez ölüm. Yazı adamları arvadlarının ölmünə dözümsüz olurlar. Baxın, dünyada tikilən ən gözəl sərəbə, yapılan möhtəşəm heykəl, çəkilen ən gözəl rəsm, yazılan ən ölməz əsər qadınlar üçün olur. Yəqin ki, Səid də mənim ruhum xoş olsun deyə, nə isə bir şey yazıb qoyardı.

- Suzana xanım, sonda ənənəvi bir sual verim. Yenidən dünyaya gəlsəydiniz Səid Kəngərliylə ailə həyatı qurardınız mı?

- Əgər, bu mümkün olsaydı, onunla yenidən ailə həyatı qurmaq yox, vaxtilə qurduğumuz ailə həyatını yenidən davam etdirərdim...

- Suzana xanım, müsahibəyə görə çox sağ olun. Bəlkə, bir sözlünüz, fikriniz var?

- Yox, elə bir sözüm yoxdur, amma bircə xahişim var, müsahibənin başlığında bu sözləri yazarsınız:

- “Yazıçı arvadlarının oxuması məsləhət deyil”.

- Niyə belə, Suzana xanım?

- Qoy, məni qınamasınlar...

Yazıçı arvadıyla müsahibə...

Hekayə

İlk sualım bu oldu, siz əriniz Səid Kəngərliyi yaxşı tanıyırsınız mı?

Suzana xanım bir qədər duruxdu və mənə elə gəldi ki, o sualımı tam anlamıyla başa düşmədi. Dediklərimi təkrar etmək istəyəndə, o, başının işarəsiylə buna etiraz etdi və dedi:

- İnsanı tanımaq üçün deyirlər ki, gerek, onunla yol yoldaşı olasan. Amma mənə elə gəlir ki, bu sözlər adi və təsadüfi adamlar üçün deyilirdir, qızım. Yaxın adamını tanımaq istəyirsənsə, gerek ona bir qədər uzaqdan baxasan. Səidi həmişə məndən uzaqda olanda anlamışam. Onun varlığını, mənə gerek olduğunu yanımda olmayanda başa düşmüşəm. Biz çox vaxt insanları tanımaqda yanılırdıq. Ona görə ki, təsəvvürümüzə insan obrazı, insan surəti canlanır, başqa heç nə barədə düşünmürük və düşünmək belə istəmirik. Ona görə də çox vaxt yanılırdıq. Bax belə.

- Əriniz deyəndirmi?

- Off... siz allah, bu barədə danışmayaq. Cavan vaxtlarımızda onun deyənlərinə heç cür öyrəşə bilmirdim, tünd sirkə kimi bir şeydi. Buna görə də, ondan tez-tez küsüb inciyirdim. Sonralar vərdiş etdim, indi o deyinməyəndə darıxıram.

- Ən çox nəyə əsəbiləşir?

- Hər şeyə... Ona aid olan əşyalara əl vurduqda, stola yemək gec gələndə, pal-paltarı ütüsüz olanda, ən çox da bir yere gedəndə mən onu yubadanda. Ümumiyyətlə, çox həssas və diqqətçildir, lap metro saati kimi.

- Söyüş söydürmü?

- Yox... Söyüşdən xoşu gəlmir. Söyüş söyən dostlarını da qınayır. Bu vaxtacan kimisə söydiyünü eşitməmişəm. Əsəblərini cilovlaya bilməyəndə “zibil” və “lənətə gəlmişlər” sözlərini daha çox işlədir. Bu sözlərə görə də, onu cəzalandırmaq, mənə yersiz olardı.

- Onunla necə tanış oldunuz? Yəqin ki, Səid Kəngərli o vaxt tanı-

tanımadığı birisinə bu gün... Sonra fikirləşdim ki, axı burada o yazığın nə günahı vardı, onun yazılarını oxuduğumu haradan biləydi.

- Maraqlıdır, bəs sonra nə oldu?

- Sonrası yaxşı oldu qızım. Görürsən, onun evində oturub sizə müsahibə verirəm? Sonrası nə olacaq ona əre gəldim.

- Elə birdən-birə oldu?

- Əlbəttə ki, yox. Mən orta məktəbi bitirdikdən sonra musiqi kollecinin piano sinifinə daxil oldum. İki il yarım orada təhsil aldım. Oxuduğum müddətdə Səidin mətbuatda hekayələri, artıq dərc olunurdu. Gözəl hekayələr idi, oxucular tərəfindən maraqla qarşılanırdı. Xüsusən də, “Səma gözəli” adlı hekayəsi hamını valeh etmişdi. Bilirdim ki, bir az geciksəm, artıq o mənim olmayacaq. Necə deyirlər, izinə düşdüm və tapdım onu.

- İlk dəfə sevirmə sözünü kim dedi, Səid, yoxsa siz?

- Gülməyəcəksiniz ki?

- Yox... niyə ki...

- Mən dedim...

- Bəs, o nə dedi?

- Heç nə!...

- Bir kəlmə də olsun söz demədi?

- Yox!..

- Bəs, nə etdi?

- Qucaqlayıb öpdü məni.

- Ondan bu hərəkəti gözləyirdiniz mi?

- Yox, heç ağıma gəlməzdi ki, o belə etsin?

- Həmin anda onun haqqında nə fikirləşdiniz?

- Heç nə. Düşündüm ki, öz hisslərini cilovlaya bilməyən delisov bir qızın sevgisinə bundan gözəl cavab nə ola bilər?

- Toyunuz nə vaxt oldu?

- 1986-cı ilin aprel ayının 26-da.

- Yəqin ki, toyunuz dəbdəbəli keçdi?

- Yox, olduqca sadə bir toy idi. Adi bir restoranda baş tutan toydan nə dəbdəbə gözləmək olardı, canım. Toyda hər iki tərəfdən otuz nəfərə kimi adam iştirak edirdi.

yım. Mən onun əsərlərinin vurğunu yuyam.

- Şairlər, yazıçılar müsahibələrində qeyd edirlər ki, onların əsərlərinin ilk oxucusu öz həyat yoldaşları olur, bu, doğrudur mu?

- Mənə elə gəlir ki, yalan deyirlər. Hər yazığının arvadı, hər yazar xanımın da əri oxucu olmur. Oxucu tamam başqa bir peşədir. Onlar yəqin ki, həyat yoldaşlarını ucuz reklam etmək üçün belə deyirlər, bəlkə də canlarının dərdindən deyirlər. Amma mən Səidin bütün əsərlərini son səhifəsinə kimi oxumuşam. Birdəki, mən sizə dedim axı, onu tanımamışdan yazılarını oxuyurdum.

- Sizə həsr etdiyi əsəri vardır mı?

- Durum deyim ki, mənim adıma bir hekayə, povest və yaxud da roman yazıb, bu doğru olmazdı. Ara-sıra qadın qəhrəmanlarının xarakterini mənim xarakterimlə uyğunlaşdırdığını hiss etmişəm. Çox vaxt yalanlarının da üstü açılıb. Deyib ki, filan əsərimdəki qadın qəhrəman sənə. Amma baxıb görmüşəm ki, oradakı qadınla nə boyumuz, nə də ki, gözümüzün rəngi uyğun gəlir. Mən qısa boy, kök, gözümün rəngi qara, əsərdəki qadın isə ucaboy, incəbelli, ağgözlü təsvir olunub.

Üzünə vurmamışam. Əlacı kəsilməndə isə deyir ki, səni çox sevdiyimdən sənə heç nə yaza bilmirəm. Nə bilim, deyir də.

- Heç, onu ağlayan görmüsünüz mü?

- O, qərribə adamdır. Hamıya təsir edən bir hadisəyə, o adi bir şey kimi baxır. Əksinə, heç kəsi maraqlandırmayan hadisəni isə özünə faciə bilir.

Bir dəfə gecəyarısı onun hönkürtüsünə yuxudan ayılmışam. Mətbəxtə yazı yazırdı. Başını əlləri arasına alıb hönkürdü. Niyə ağladığının səbəbini soruşdum, dedi ki, hekayəmi tamamlamışam. Bir uşaq ölmüş anasının qəbrinə məktub yazıb qoyub. Uşağın ana-

■ Meyxos Abdullah

23 iyul 2016

WWW.KASPI.AZ

PROZA

21